

Nieuwsberichten

Breedbandinnovatie laat zich lastig sturen

De overheid heeft geen geluk met het stimuleren van de kenniseconomie via experimenten. De vraag blijft hangen of de overheid wel in staat is dergelijke innovatie te stimuleren.

De breedbandexperimenten van de overheid in Nederland draaiden tot nog toe meestal uit op een fiasco. Bijvoorbeeld in het Limburgse kabelexperiment uit 1985 lag het accent te veel op infrastructuur en kwamen de diensten niet van de grond, luidde de conclusie. In 2000 stelde men dat van die experimenten geleerd was. Kenniswijk moest daarom de markt nabootsen waarbij partijen in onderlinge concurrentie het vuur uit de sloffen zouden lopen om deze proeftuin tot succes maken. Het tegendeel was het geval. Henk Volberda, hoogleraar innovatievraagstukken aan de Erasmusuniversiteit vindt dat de overheid in veel gevallen het accent te veel op de technologie legt. "Als je de technologie hebt, heb je nog geen innovatie. In Nederland ligt het accent veel te veel op de 'technology push' en wordt de markt er kunstmatig bijgehaald."

Infrastructuur

Innovatie laat zich niet van boven af regisseren, stelt Volberda. Innovatie lukt pas als er een horizontale kennisuitwisseling ontstaat over alle ketens heen.

Volgens Volberda kan innovatie ook niet afhankelijk zijn van een nieuwe telecommunicatie-infrastructuur. "Neem India, waar de technische infrastructuur veel minder 'sophisticated' is. Daar vindt toch wel veel innovatie plaats." Hij vindt bovendien de gedachte dat de infrastructuur een voorwaarde is, naïef. Techniek is relatief makkelijk imiteerbaar. Als het hier werkt, is de voorsprong ook zo weer verdwenen. "Innovatie kan alleen succesvol verlopen als er klanten zijn die behoefte hebben aan het resultaat. In een situatie waar het onduidelijk is waar die behoefte zit, is het belangrijk veel 'low cost'-experimenten uit te voeren, dus veel lijntjes uitzetten." Bovendien moet goed worden gekeken of de organisatie rond de innovatie goed is. Innovatie gedijt het best in een platte managementstructuur, liefst met een zelforganiserend karakter.

Mislukt

Volberda vindt overigens dat niet te snel geconcludeerd moet worden dat een experiment als Kenniswijk is mislukt. Bij een goede evaluatie kan blijken dat er wel veel kennis is vergaard.

Hans Westerhof van Nederland Kennisland, de denktank die het idee van Kenniswijken ooit voor het ministerie van Verkeer en Waterstaat ontwikkelde, spreekt wel van een mislukking. Eentje die bovendien te verwachten was. "Wij hebben voor Kenniswijk een aantal enthousiaste bedrijven als deelnemers verzameld. De overheid heeft vervolgens, zonder ons daarbij te betrekken, 25, deels concurrenten, bij elkaar gezet. Dat is niet effectief."

Westerhof vindt juist de infrastructuur een voorwaarde om tot breedbandinnovatie te komen. "Het kabinet legt in de breedbandnota nu volledig het accent op dienstenontwikkeling, maar verzuimd aan te geven hoe de infrastructuur tot stand moet komen. Het blijft een kip-eisituatie. Diensten zullen nooit de drijvende kracht achter de uitrol van de infrastructuur vormen. Niemand steekt geld in ontwikkeling van diensten als geen zekerheid over afzet bestaat?"

Hij noemt het een vooruitgang dat de overheid nu als het over passieve infrastructuur gaat, spreekt van een natuurlijk monopolie. "Concurrerende infrastructuren kosten alleen maar geld en dat moeten de consumenten uiteindelijk allemaal betalen. Monopolies vergen echter regulering, maar wat de overheid daaraan gaat doen, daarover zwijgt de breedbandnota."

Westerhof ziet als uitweg dat lokale overheden zich grootschalig bezighouden met de aanleg van infrastructuur die zorg- en onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven verbindt. Daar zijn volgens hem grote bedrijfseconomische verbeteringen te behalen. Die stadsringen komen er niet als het aan de markt wordt overgelaten, zo bleek bijvoorbeeld in Leeuwarden. Als de gemeente de ring aanlegt, blijken opeens de tarieven opeens veel lager te kunnen liggen. "Er is een aantal overheden die daar ieder op hun eigen manier mee beginnen. Zij zwemmen echter nog steeds in onzekerheid over wat er nu wel en niet mag. Dat vergt een visie van de overheid."

Achterhaald

Paul de Graaf, secretaris ICT van VNO/NCW, is juist mordicus tegen die rol van de lokale overheden. De concurrentie tussen infrastructures heeft ons nu al een vooraanstaande positie op het gebied van kabel- en DSL-breedbandaansluitingen opgeleverd. Die strijd moet ook de innovatie in de toekomst garanderen. Volgens De Graaf zijn de uitgangspunten door de ontwikkelingen inmiddels achterhaald. Hij vindt dat uit Kenniswijk geleerd moet worden dat kleinschalig oefenen niet werkt. Bovendien zou gekeken moeten worden naar het succes van Gigaport en Surfnet. "We moeten oefenen langs de ketens. Als je het vanuit de toepassing bekijkt, ontstaan heel interessante dingen. (Thijs Doorenbosch)

Weekblad 2004, week 22

©1997-2005 Automatisering Gids